

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ 2022 – ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Τμήμα Περιβάλλοντος έχει ουσιαστικό εκτελεστικό αλλά και συντονιστικό ρόλο για την εφαρμογή νομοθεσιών και πολιτικών για την προστασία του περιβάλλοντος των οποίων η εφαρμογή απαιτεί τη συνεργασία με άλλα Υπουργεία και Τμήματα της Κυβέρνησης. Είναι η Αρχή που προστατεύει και αναβαθμίζει το περιβάλλον στοχεύοντας στην αιφόρο ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Αποστολή του Τμήματος είναι η προστασία του περιβάλλοντος σε όλους τους τομείς, μέσα από την αιφόρο και αποτελεσματική διαχείρισή του και την ενδυνάμωση της ευαισθητοποίησης των πολιτών προς όφελος τόσο της σημερινής κοινωνίας όσο και των μελλοντικών γενιών. Η προστασία του περιβάλλοντος επιτυγχάνεται μέσα από τον έλεγχο της ρύπανσης, την εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από έργα, σχέδια και προγράμματα του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, την προστασία της φύσης και την ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας, τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτή, τη αιφόρο διαχείριση των αποβλήτων και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας.

A. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφοριών και Παρατηρήσεων για το Περιβάλλον (Eionet) Δίκτυο EIONET

Συνεχίστηκε ο συντονισμός με τα εθνικά σημεία επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πληροφοριών και Παρατηρήσεων για το Περιβάλλον (Eionet) δικτύου EIONET, στο οποίο συμμετέχουν κρατικές υπηρεσίες που παρέχουν περιβαλλοντικά δεδομένα στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος (ΕΟΠ). Με βάση τη Στρατηγική του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος ΕΟΠ – Eionet 2021–2030, άρχισε διεκπεραιώθηκε η αναθεώρηση του εθνικού δικτύου EionetEIONET, η το οποία οποία θα αντικαταστήσει τα 24 National Reference Centres αποτελείται πλέον από σε 13 ομάδες («Eionet Groups») που παρακολουθούν τις διάφορες θεματικές που χειρίζεται το δίκτυο. Το Τμήμα Περιβάλλοντος συντονίζει τις εργασίες του εθνικού δικτύου, μέσω των ρόλων του Εθνικού Σημείου Επαφής και του Εθνικού Συντονιστή Ροής Δεδομένων. Τον Οκτώβριο του 2022, στα πλαίσια των δράσεων δικτύωσης και ευαισθητοποίησης του Eionet, υψηλόβαθμοι εκπρόσωποι του ΕΟΠ επισκέφθηκαν την Κύπρο, όπου και πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις με τον Υπουργό και Γενικό Διευθυντή του ΥΓΑΑΠ, όπως εκδήλωση με τα μέλη του εθνικού δικτύου.

Ένατη Υπουργική Σύνοδος «Περιβάλλον για την Ευρώπη» της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (UNECE)

Στις 5 – 7 Οκτωβρίου 2022, η Λευκωσία φιλοξένησε, με τη συνεργασία της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (UNECE), την Ένατη Υπουργική Σύνοδο «Περιβάλλον για την Ευρώπη». Πρόκειται για τη μεγαλύτερη Υπουργική Σύνοδο για το Περιβάλλον στην περιφέρεια

της UNECE, η οποία διεξάγεται κάθε πέντε χρόνια. Τη διοργάνωση της Υπουργικής Συνόδου ανέλαβαν τα Υπουργεία Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (ΥΓΑΑΠ), και Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΙΑΝ). Τον συντονισμό της Συνόδου, εκ μέρους του ΥΓΑΑΠ, και την προετοιμασία του Υπουργού ΓΑΑΠ για την Προεδρία της Συνόδου ανέλαβε το Τμήμα Περιβάλλοντος.

Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ)-Αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης

Στα πλαίσια του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το Τμήμα Περιβάλλοντος είναι η Αρμόδια Αρχή για τη διασφάλιση της τήρησης, εφαρμογής και παρακολούθησης της αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» για όλα τα μέτρα τα οποία χρηματοδοτούνται από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Πιο συγκεκριμένα, το Τμήμα συμβάλει στην ετοιμασία των εγγράφων για τις προκηρύξεις των σχεδίων χορηγιών και των εγγράφων προσφορών για τα έργα, ως προς την ενσωμάτωση συγκεκριμένων υποχρεώσεων σχετικά με την αρχή «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης», όπως και στην επαλήθευση για την εφαρμογή τους. Εντός του 2022, το Τμήμα Περιβάλλοντος έχει εκδώσει 62 Πιστοποιητικά Συμβατότητας με την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» για μέτρα, τα οποία συμπεριλαμβάνονται στο ΣΑΑ.

Πρόγραμμα LIFE

Το Τμήμα Περιβάλλοντος ως Εθνικό Σημείο Επαφής, έχει την ευθύνη για ενημέρωση και στήριξη των πιθανών ενδιαφερόμενων φορέων για την υποβολή προτάσεων στο πλαίσιο του ανταγωνιστικού ευρωπαϊκού Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα – LIFE. Το 2022 το Τμήμα Περιβάλλοντος υπέβαλε και κέρδισε ένα νέο έργο δικτύωσης, οικοδόμησης δυναμικού και ανάπτυξης ικανοτήτων και δεξιοτήτων για όλα τα Εθνικά Σημεία Επαφής, το οποίο αναμένεται να ξεκινήσει τον Φεβρουάριο του 2023.

B. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Νομοθεσία για την Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον

Ο περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμος του 2018 [Ν.127(Ι)/2018] που τέθηκε σε ισχύ στις 31/7/2018, στοχεύει να ελαφρύνει το διοικητικό φόρτο και να διευκολύνει την αξιολόγηση των δυνητικών επιπτώσεων μεγάλων έργων.

Μητρώο Μελετητών

Τον Νοέμβριο του 2020, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε το σχετικό νομοσχέδιο που αφορά νομικό πλαίσιο για το μητρώο μελετητών που εκπονούν ΜΕΕΠ, το οποίο εκκρεμεί με βάση τη σχετική οδηγία. Η συζήτηση του νομοσχεδίου στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος ξεκίνησε τον Οκτώβριο 2021 και συνεχίστηκε το 2022. Η συζήτηση δεν έχει ολοκληρωθεί αναμένεται όμως το θέμα να λήξει εντός του 2023.

Πλατφόρμα ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού

Από το Σεπτέμβριο 2019, τέθηκε σε λειτουργία διαδικτυακή πλατφόρμα ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού στις διαδικασίες εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον από έργα. Η πλατφόρμα έχει ως στόχο την πληροφόρηση του κοινού για τα έργα που αξιολογεί η Περιβαλλοντική Αρχή, όσον αφορά τις Μελέτες / Εκθέσεις Πληροφοριών, τις Γνωμοδοτήσεις / Αιτιολογημένες Διαπιστώσεις της Περιβαλλοντικής Αρχής καθώς και τα έργα που βρίσκονται σε διαδικασία Δημόσιας Διαβούλευσης. Τον Απρίλιο του 2022 τέθηκε σε λειτουργία η νέα διαδικτυακή πλατφόρμα ενημέρωσης για τις Στρατηγικές Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ). Στη συγκεκριμένη πλατφόρμα είναι εφικτή η σύντομη προεπισκόπηση των πρόσφατων Γνωματεύσεων που έχει εκδώσει η Περιβαλλοντική Αρχή, των Σχεδίων / Προγραμμάτων που βρίσκονται σε Δημόσια Διαβούλευση και των προσκλήσεων συμμετοχής στις Συνεδριάσεις της Επιτροπής Στρατηγικής Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Επιπλέον το ενδιαφερόμενο κοινό μπορεί να αποστείλει σχετικές παραστάσεις αναφορικά με τις υπό αξιολόγηση ΣΜΠΕ. Επιπρόσθετα τον Απρίλιο του 2022 τέθηκε σε εφαρμογή το περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα (Τέλη και Επιβαρύνσεις) Διάταγμα του 2022 Κ.Δ.Π (152/2022) σύμφωνα με το οποίο ο Κύριος του Έργου οφείλει να καταβάλλει στο Λογιστήριο του Τμήματος Περιβάλλοντος αντίστοιχα τέλη και επιβαρύνσεις, κατά την υποβολή και πριν την εξέταση αίτησης που αφορά την έκδοση οδηγιών για την ετοιμασία ΜΕΕΠ (Έντυπο 6), την εξέταση αίτησης που αφορά την έκδοση οδηγιών για το εύρος και το περιεχόμενο ΜΕΕΠ (Έντυπο 11), την υποβολή και αξιολόγηση της ΜΕΕΠ, την υποβολή και αξιολόγηση της Έκθεσης Πληροφοριών (Έντυπο 7), τη διενέργεια δημόσιας ακρόασης και τη σύναψη συμφωνίας για εξωτερικό ελεγκτή. Η πληρωμή του αντίστοιχους τέλους από τους Κύριους του Έργου μπορεί να πραγματοποιηθεί ηλεκτρονικά μέσω της πλατφόρμας εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον από έργα και της υπηρεσίας JCC.

Εφαρμογή νομοθεσιών για την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον

Στα πλαίσια των νομοθεσιών για την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από ορισμένα σχέδια, προγράμματα και έργα, κατά το 2022, καταχωρήθηκαν 207 περιβαλλοντικές μελέτες για έργα (57 ΜΕΕΠ, 150 Εκθέσεις Πληροφοριών), ενώ καταχωρήθηκαν 8 Στρατηγικές Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για σχέδια και προγράμματα. Αντίστοιχα, εκδόθηκαν 164 περίπου Πιστοποιητικά Συμβατότητας. Εντός του 2022 εκδόθηκαν 11 Γνωματεύσεις για Σχέδια και /ή Προγράμματα, 66 Γνωμοδοτήσεις για έργα του Πρώτου Παραρτήματος και 174 Αιτιολογημένες Διαπιστώσεις για έργα του Δεύτερου Παραρτήματος.

Στρατηγική Χαρτογράφηση Θορύβου

Τον Νοέμβριο του 2021, το Τμήμα Περιβάλλοντος άρχισε τον τέταρτο γύρο στρατηγικής χαρτογράφησης θορύβου για τα πολεοδομικά συγκροτήματα Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας και Πάφου και οποίος έχει ολοκληρωθεί εντός του 2022. Στις 18/10/2022 και στις 19/10/2022, σε Λευκωσία και σε Λεμεσό αντίστοιχα, πραγματοποιήθηκαν Δημόσιες Διαβουλεύσεις σε σχέση με τους Στρατηγικούς Χάρτες Θορύβου και τα Σχεδία Δράσης για τα εν λόγω Πολεοδομικά Συγκροτήματα.

Στις 06/12/2022, στο Εκπαιδευτικό Πολιτιστικό Κέντρο ΕΤΕΚ διεξήχθη Σεμινάριο και Εκπαιδευτικό Εργαστήριο, όπου παρουσιάστηκαν αναθεωρημένοι Κατευθυντήριοι Οδηγοί σύμφωνα με τον περί Αξιολόγησης και Διαχείρισης του Περιβαλλοντικού Θορύβου (Τροποποιητικού) Νόμο του 2022 [Ν.66(Ι)/2022] σχετικά με τη Μεθοδολογία Πρόβλεψης & Αξιολόγησης Περιβαλλοντικού Θορύβου (CNOSSOS), σε εναρμόνιση με την τροποποίηση και την προσαρμογή στην επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο, (Οδηγία (ΕΕ) 2021/1226) και την Οδηγία(ΕΕ) 2020/367.

Επιπρόσθετα, το Τμήμα Περιβάλλοντος στα πλαίσια εναρμόνισής μας με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2002/49/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου έχει ετοιμαστεί τρία (3) τροποποιητικά Διατάγματα με βάσει τα άρθρα 8 και 9 των περί Αξιολόγησης και Διαχείρισης του Περιβαλλοντικού Θορύβου Νόμων του 2004 έως 2021 και είναι τα εξής:

(α) περί Αξιολόγησης και Διαχείρισης του Περιβαλλοντικού Θορύβου (Οδικοί Άξονες Πολεοδομικών Συγκροτημάτων Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας και Πάφου) Διάταγμα του 2023 [άρθρο 8(2)(α)],

(β) περί Αξιολόγησης και Διαχείρισης του Περιβαλλοντικού Θορύβου (Σχέδια Δράσης Πολεοδομικών Συγκροτημάτων Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας και Πάφου) Διάταγμα του 2023 [άρθρο 9(4)],

(γ) περί Αξιολόγησης και Διαχείρισης του Περιβαλλοντικού Θορύβου (Στρατηγικοί Χάρτες Θορύβου Πολεοδομικών Συγκροτημάτων Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας και Πάφου) Διάταγμα του 2023 [άρθρο 8(6)(β)]

Τα πιο πάνω τροποποιητικά Διατάγματα αναμένεται να δημοσιοποιηθούν εντός του Φεβρουαρίου 2023.

Γ. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΚΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ

Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000

Μέχρι το τέλος του 2022, προτάθηκαν ακόμα δύο περιοχές για ένταξη στο Δίκτυο Natura 2000. Επίσης, εκδόθηκαν Διατάγματα Προστασίας και Διαχείρισης για ακόμα έξι Ειδικές Ζώνες Διατήρησης, δυνάμει του άρθρου 15 των περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμων του 2003 έως 2015.

Το Τμήμα έχει εφαρμόσει δράσεις εντός των περιοχών του Δικτύου, όπως έργα διατήρησης και αποκατάστασης φυσικών οικοτόπων και ειδών, καθαρισμού από απόβλητα και σκουπίδια, βελτίωση προσβάσεων για εξυπηρέτηση του κοινού, οριοθέτηση προστατευόμενων σημαντικών και σπάνιων εκτάσεων οικοτόπων και ειδών, δράσεις για αποτροπή χρήσης μηχανοκίνητων οχημάτων σε προστατευόμενες περιοχές, μέτρα ευαισθητοποίησης για το Δίκτυο και μέτρα μείωσης επιπτώσεων από δραστηριότητες.

Χωροκατακτητικά Ξένα Είδη

Τα χωροκατακτητικά ξένα είδη (ΧΞΕ) είναι είδη που, εξαιτίας ανθρώπινων δραστηριοτήτων, μεταφέρονται εκτός του φυσικού τους εύρους εξάπλωσης, εγκαθίστανται, αναπαράγονται και εξαπλώνονται στη νέα περιοχή, με αρνητικές επιπτώσεις στην βιοποικιλότητα, οικονομία και ανθρώπινη υγεία. Η Κύπρος εφαρμόζει τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 1143/2014 για πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης των ΧΞΕ, όπου περιλαμβάνονται 88 ζωικά και φυτικά είδη. Η Κυπριακή Δημοκρατία πραγματοποιεί χαρτογραφήσεις για τα είδη τα οποία υπάρχουν στην επικράτειά της και ετοιμάζονται σχέδια δράσης για την αντιμετώπιση και την διαχείρισή τους. Σχετικά με τα είδη τα οποία πρόσφατα έχουν ενταχθεί στον ενωσιακό κατάλογο χωροκατακτητικών ξένων ειδών, θα ερευνηθεί η παρουσία τους στην Κυπριακή Δημοκρατία και θα τύχουν ανάλογων δράσεων. Δράσεις πραγματοποιούνται τόσο από το Τμήμα Περιβάλλοντος όσο και από το έργο LIFE IP Physis.

Βιολογική Ποικιλομορφία

Εφαρμόστηκαν δράσεις στο πλαίσιο της Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για τη Βιοποικιλότητα στην Κύπρο που αποτελεί υποχρέωση της Κυπριακής Δημοκρατίας, τόσο ως χώρα μέλος της ΕΕ, όσο και ως συμβαλλόμενο μέλος της Σύμβασης για τη Βιοποικιλότητα. Η Στρατηγική αποτελείται από 13 στόχους, έχει διάρκεια 10 χρόνια (2020-2030) και περιλαμβάνει μέτρα και δράσεις που συνεισφέρουν στην επίτευξη των επιμέρους στόχων της Στρατηγικής, το ενδεικτικό κόστος υλοποίησης του κάθε μέτρου, καθώς επίσης και τους δείκτες παρακολούθησης της πορείας υλοποίησής της. Η Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για τη Βιοποικιλότητα στην Κύπρο φιλοδοξεί να αποτελέσει τη βάση μιας ευρύτερης, ολοκληρωμένης πολιτικής για την προστασία της φύσης ούτως ώστε να διασφαλισθεί ένα βιώσιμο μέλλον. Τον Δεκέμβριο του 2022 πραγματοποιήθηκε η 5η Διάσκεψη των Μερών της Σύμβασης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τη Βιοποικιλότητα. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στο Μόντρεαλ του Καναδά και σε αυτή έλαβαν μέρος εκπρόσωποι των χωρών (πέραν των 190) που έχουν υιοθετήσει τη Σύμβαση. Κατά τη Διάσκεψη υιοθετήθηκε το νέο Παγκόσμιο Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα, το οποίο περιλαμβάνει 23 στόχους με ορίζοντα υλοποίησης μέχρι το 2030.

Εμπόριο Άγριων Ειδών Χλωρίδας και Πανίδας

Το Διεθνές εμπόριο ειδών άγριας ζωής, που ανέρχεται σε εκατομμύρια ευρώ το χρόνο, είναι η κυριότερη αιτία για την τεράστια μείωση του αριθμού πολλών ειδών ζώων και φυτών. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2022 συνεχίστηκε ο συστηματικός έλεγχος των ειδών χλωρίδας και πανίδας που εισάγονταν ή εξαγόταν από την Κυπριακή Δημοκρατία. Στα πλαίσια αυτά το Τμήμα έλεγξε εκατοντάδες αιτήσεις για εισαγωγή / εξαγωγή ή διακίνηση εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης ειδών, σύμφωνα με τις πρόνοιες της Σύμβασης CITES και της σχετικής Ευρωπαϊκής Οδηγίας (338/97/ΕΟΚ). Το Τμήμα Περιβάλλοντος επίσης συμμετείχε στην δέκατη ένατη (19) Διάσκεψη των Μερών (COP) η οποία πραγματοποιήθηκε στην Πόλη του Παναμά, στον Παναμά, μαζί με πέραν των 1500 αντιπροσώπων από τα 184 μέρη που υπογράψαν την Σύμβαση. Η συνάντηση ενέκρινε 46 προτάσεις που υποβλήθηκαν για αύξηση ή μείωση των ελέγχων στο διεθνές εμπόριο άγριας ζωής

και προϊόντων άγριας ζωής, και 365 αποφάσεις για την διατήρηση συγκεκριμένων ειδών, για την συνεργασία μεταξύ των κρατών και των τοπικών κοινοτήτων, για την χρηματοδότηση προγραμμάτων τόσο για την προστασία ειδών όσο και για ενημέρωση των ανθρώπων, για το παράνομο εμπόριο και άλλα θέματα λειτουργίας της Σύμβασης.

Πρόγραμμα για την Προστασία και Διαχείριση των Αλυκών Λάρνακας

Μέσα από το πρόγραμμα Προστασίας και Διαχείρισης των Αλυκών Λάρνακας υλοποιούνται δράσεις και μέτρα για την προστασία και διαχείριση του υδροτοπικού οικοσυστήματος, καθώς και ευαισθητοποίησης του κοινού. Επιπρόσθετα προγραμματίζεται σχεδιασμός κυκλικού μονοπατιού περιμετρικά των Αλυκών (βελτίωση υφιστάμενου και ολοκλήρωσή του από Τεκκέ μέχρι Καμάρες). Στο πλαίσιο αυτό συντηρήθηκαν τα πτηνοπαρατηρητήρια, υλοποιήθηκαν δράσεις καθαρισμού και βελτιώθηκε η πρόσβαση σε ορισμένα σημεία για σκοπούς πυρόσβεσης. Επιπρόσθετα, βελτιώθηκε η ρύθμιση της πρόσβασης του κοινού στην παραλία Spyros beach για σκοπούς προστασίας των αμμοθινών.

Έργα από Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία

• Διαχείριση της Χερσονήσου του Ακάμα

Το Έργο Διαχείρισης της περιοχής του Δικτύου Natura 2000 «Χερσόνησος Ακάμα», εκτιμώμενου προϋπολογισμού 2 εκ. ευρώ εντάχθηκε στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα & Αειφόρος Ανάπτυξη» (Π.Π. 2014-2020) για συγχρηματοδότηση από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε.Ε (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης). Το Τμήμα Περιβάλλοντος ως δικαιούχος, υλοποιεί μαζί με το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών, το Τμήμα Δασών και την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, δράσεις για τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των ειδών και οικοτόπων και τη διαχείριση και ανάδειξη της περιοχής. Στο πλαίσιο αυτού του έργου, πραγματοποιήθηκε με επιτυχία τον περασμένο Νοέμβριο (2022) στην Πάφο, συνέδριο με τίτλο «Διατήρηση, Διαχείριση και Διακυβέρνηση Προστατευόμενων Περιοχών – Εφαρμογή στη Χερσόνησο του Ακάμα». Στο συνέδριο παραβρέθηκαν ειδικοί από κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς, και εμπειρογνώμονες από το εξωτερικό, όπου μοιράστηκαν τις απόψεις και τις εμπειρίες τους σχετικά με τις προστατευόμενες περιοχές και ειδικά για την περίπτωση του Ακάμα.

• Διαχείριση Περιοχών Δικτύου Natura 2000 (εκτός Χερσονήσου Ακάμα)

Το Έργο Διαχείρισης της περιοχής του Δικτύου Natura 2000 (εκτός Χερσονήσου Ακάμα), εκτιμώμενου προϋπολογισμού πέραν των 6 εκ. ευρώ εντάχθηκε στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Θάλασσα» (Π.Π. 2021-2027) για συγχρηματοδότηση από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε.Ε (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης). Το Τμήμα Περιβάλλοντος ως δικαιούχος, υλοποιεί μαζί με το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών, το Τμήμα Δασών και την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, δράσεις για τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των ειδών και οικοτόπων και τη διαχείριση και ανάδειξη των προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου Natura 2000. Στο πλαίσιο του Διαχειριστικού Σχεδίου προτείνεται η υλοποίηση Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης στις Αλυκές

Λάρνακας, για την προώθηση, ευαισθητοποίηση και περιβαλλοντική ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας και του ευρύτερου κοινού. Το Τμήμα Περιβάλλοντος συνεργάζεται με τον Δήμο Λάρνακας και αναμένεται να προκηρυχθεί αρχιτεκτονικός διαγωνισμός.

Επίσης, το Τμήμα Περιβάλλοντος αναμένεται να υπογράψει συμφωνία με το Πανεπιστήμιο Κύπρου για την εκπόνηση Κόκκινου Καταλόγου για απειλούμενα είδη πανίδας της Κύπρου (εκτός της πτηνοπανίδας). Αυτό το έργο θα είναι πολύ σημαντικό για την Κύπρο καθώς θα συνεισφέρει στην αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης όσον αφορά τη διατήρηση των απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών πανίδας της Κύπρου.

Δ. ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Εθνικό σύστημα διακυβέρνησης για την ενέργεια και το κλίμα

Κατά το 2022 ξεκίνησαν οι διαδικασίες αναθεώρησης του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα για την περίοδο 2021-2030, το οποίο είχε υποβληθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2020 και είχε τεθεί σε εφαρμογή το 2021, μέσα από την λειτουργία του Εθνικού Συστήματος Διακυβέρνησης για την Ενέργεια και το Κλίμα, όπως θεσμοθετήθηκε με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου το Νοέμβριο 2017. Το εν λόγω Εθνικό Σύστημα Διακυβέρνησης, μεταξύ άλλων, έχει την ευθύνη για την παρακολούθηση της προόδου προς την κατεύθυνση της επίτευξης των εθνικών στόχων για την Ενέργεια και το Κλίμα και σε αυτό συμμετέχουν, πέραν από τους αρμόδιους Υπουργούς (Γεωργίας Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, Μεταφορών Επικοινωνιών και Έργων, και Οικονομικών), ένα σύνολο εμπειρογνομόνων και Υπηρεσιών από διάφορα Υπουργεία. Η γραμματεία του εν λόγω Συστήματος είναι αρμοδιότητα του Τμήματος Περιβάλλοντος. Το εν λόγω Σύστημα Διακυβέρνησης εξελίχθηκε μέσα από σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου το 2019 στο Σύστημα Διακυβέρνησης για την Πράσινη Συμφωνία.

Έκθεση της Κύπρου για τις απογραφές εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

Σύμφωνα με την εθνική έκθεση της Κύπρου για τις απογραφές εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, η οποία υποβλήθηκε στην γραμματεία της Σύμβασης Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή τον Απρίλιο 2022, στην Κύπρο, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά το 2020 σημείωσαν μικρή αύξηση σε σχέση με το 2019 (0,3%), ενώ σε σχέση με το 1990 αυξήθηκαν κατά 59%. Οι εκπομπές του 2020 σε σχέση με το 2005 (έτος αναφοράς για εθνικούς στόχους) μειώθηκαν κατά 3,7%.

Εθνική Έκθεση της Κύπρου για την κλιματική αλλαγή

Βάσει των εθνικών μας υποχρεώσεων που απορρέουν από τον κανονισμό 2/CP.17 της Σύμβασης Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC), το Τμήμα Περιβάλλοντος προχώρησε στην εκπόνηση και υποβολή της 8^{ης} Εθνικής Έκθεσης της Κύπρου για την κλιματική αλλαγή. Μέσα στην έκθεση αυτή, μεταξύ άλλων, παρουσιάζονται οι προβλέψεις εκπομπών αερίων

του θερμοκηπίου που προκύπτουν από διάφορα σενάρια πολιτικών και μέτρων τα οποία περιγράφονται μέσα στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα.

Δέσμη Προτάσεων Ε. Επιτροπής «Fit for 55»

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 14 Ιουλίου 2021 ενέκρινε μια δέσμη προτάσεων μέσω των οποίων οι ενωσιακές πολιτικές για το κλίμα, την ενέργεια, τη χρήση γης, τις μεταφορές και τη φορολογία θα προσαρμοστούν κατάλληλα ώστε να επιτευχθεί μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Η επίτευξη μιας τέτοιας μείωσης των εκπομπών κατά την επόμενη δεκαετία είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου, αφενός, για να καταστεί η Ευρώπη η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος στον κόσμο έως το 2050 και, αφετέρου, για να γίνει πραγματικότητα η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Με τις εν λόγω προτάσεις, η Επιτροπή παρουσιάζει τα νομοθετικά εργαλεία για την επίτευξη των στόχων που συμφωνήθηκαν στον ευρωπαϊκό νόμο για το κλίμα και για τον ριζικό μετασχηματισμό της οικονομίας και της κοινωνίας μας για ένα δίκαιο, πράσινο και ευημερούν μέλλον.

Η δέσμη προτάσεων «Fit for 55» της Ε. Επιτροπής θέτει πολύ φιλόδοξους στόχους στην Κύπρο, οι οποίοι για να επιτευχθούν, θα χρειαστούν επιπρόσθετες δαπάνες πολλών εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ ανά έτος (υπολογίζεται να ξεπεράσει το 2% του ΑΕΠ), μέρος των οποίων θα καλυφθούν από διάφορα υφιστάμενα ή νεοσύστατα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Ενόψει των πιο πάνω και προς διαμόρφωση των εθνικών μας θέσεων επί της δέσμης προτάσεων «Fit for 55» κατά το 2022 πραγματοποιήθηκαν πολλαπλές σύσκεψης στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Διακυβέρνησης και της αρμοδιότητας του Τμήματος Περιβάλλοντος ως Γραμματεία.

Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου

Το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ) της ΕΕ δρομολογήθηκε το 2005 με στόχο να ενθαρρυνθεί η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με τρόπο οικονομικά αποδοτικό και αποτελεσματικό. Το νομοθετικό πλαίσιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζεται στην Οδηγία 2003/87/ΕΚ σχετικά με την θέσπιση Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου το οποίο εφαρμόζεται εντός της Κοινότητας μέσω του περί στις Θέσπισης Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής Αερίων του Θερμοκηπίου (Τροποποιητικός) Νόμος του 2020 (Ν. 127(Ι)/2020). Το σύστημα εμπορίας εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου λειτουργεί σε φάσεις. Τώρα βρίσκεται στην τέταρτη φάση (2021-2023). Κατά το 2022 Το Τμήμα Περιβάλλοντος προέβη σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για εφαρμογή και επιβολή του εν λόγω νομοθετήματος. Μεταξύ άλλων, στα πλαίσια της Δημοπράτησης Δικαιωμάτων Εκπομπής Αερίων του Θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας πραγματοποιήθηκαν 147 δημοπρατήσεις δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου με καθαρά έσοδα για την Κυπριακή Δημοκρατία €103,21 εκ.

Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

Όσον αφορά τα θέματα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, το Τμήμα Περιβάλλοντος, ως φορέας παρακολούθησης της υλοποίησης των μέτρων προσαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής και του

σχετικού Σχεδίου Δράσης βάσει σχετικής Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, στο πλαίσιο της διαδικασίας επικαιροποίησης της Στρατηγικής (α) πραγματοποίησε σειρά συναντήσεων με διάφορους εμπλεκόμενους και (β) υπέβαλε αίτημα προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για παροχή τεχνικής βοήθειας μέσω του μηχανισμού, αίτημα το οποίο έχει πάρει καταρχήν έγκριση. Παράλληλα, στο πλαίσιο της παρακολούθησης της προόδου υλοποίησης της Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης της, έχει εκπονηθεί και υποβληθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο η 4η Ετήσια Έκθεση για την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή.

Offshore Protocol – Πρωτόκολλο για εξερεύνηση και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων

Στα πλαίσια του Περί της Σύμβασης για την προστασία της Μεσογείου Θάλασσας από τη Ρύπανση και Περί Συναφών Πρωτοκόλλων (Κυρωτικού) (Τροποποιητικού) Νόμου του 2001 (Ν.20(III)/2001) και συγκεκριμένα του Πρωτοκόλλου για την Προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη Ρύπανση που προέρχεται από την Εξερεύνηση και την Εκμετάλλευση της Υφαλοκρηπίδας και του Θαλάσσιου Βυθού και του Υπεδάφους της (Offshore Protocol), κατά το έτος 2022 εκδόθηκαν άδειες για περιβαλλοντικές μελέτες υποβάθρου, σεισμικές έρευνες και διερευνητικές γεωτρήσεις με σκοπό την εξεύρεση υδρογονανθράκων στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της Κυπριακής Δημοκρατίας

Σχέδιο Χορηγιών για ενθάρρυνση της μείωσης εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου - Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προτάθηκε και συμπεριλήφθηκε το Σχέδιο Χορηγιών για ενθάρρυνση της μείωσης εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου στόχος του οποίου είναι να προχωρήσει ένα βήμα πιο πέρα από τις υπάρχουσες πολιτικές και μέτρα που καθορίζονται στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα και να συμβάλει στην εφαρμογή των πρόσθετων μέτρων. Το Σχέδιο φιλοδοξεί να ενθαρρύνει τους δικαιούχους να συμμετάσχουν σε μια ολική μεταμόρφωση της οικονομίας που στοχεύει στην απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές, καταρτίζοντας και εφαρμόζοντας σχέδια δράσης για τη μείωση της εκπομπής αερίων θερμοκηπίου στις διαδικασίες λειτουργίας τους ή/ και στις εγχώριες αλυσίδες εφοδιασμού τους. Παράλληλα θα επιτευχθεί η συμβολή των δικαιούχων στην επίτευξη του εθνικού στόχου μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου (24%). Από την υλοποίηση του Σχεδίου, εκτιμάται μείωση της εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου κατά περίπου 300.000 τόνους μέχρι το 2026 σε σχέση με το σενάριο αναμενόμενης εξέλιξης. Το Σχέδιο, έχει περιληφθεί στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) της Κυπριακής Δημοκρατίας για χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241) με το συνολικό ποσό των €20.000.000.

Πρόγραμμα «ACCEPT» - Χρηματοδοτικός Μηχανισμός Νορβηγίας

Το έργο «ACCEPT» (Prot. No: LOCALDEV-0008) συντονίζεται από το Τμήμα Περιβάλλοντος, με την συνεισφορά της Μετεωρολογικής Υπηρεσίας Κύπρου και το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας. Η κύρια δράση του έργου είναι η διερεύνηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ ατμοσφαιρικής ρύπανσης και κλιματικής αλλαγής συνδυάζοντας επίγειες ατμοσφαιρικές μετρήσεις και τα πλέον εξελιγμένα

μοντέλα προσομοίωσης της ατμόσφαιρας με σκοπό την καλύτερη αξιολόγηση σχετικών κινδύνων για τη δημόσια υγεία και την οικονομία της Κύπρου. Το έργο «ACCEPT» (Prot. No: LOCALDEV-0008) συγχρηματοδοτείται από τον Χρηματοδοτικό Μηχανισμό της Νορβηγίας (85%) και την Κυπριακή Δημοκρατία (15%) στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2021» για τη συνεισφορά της Νορβηγίας σε μια πράσινη, ανταγωνιστική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη. Ο προϋπολογισμός του έργου φτάνει στα 850.000 ευρώ.

E. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ (ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ)

Τροποποιήσεις σχετικά με τους περί Ελέγχου της Ρύπανσης της Ατμόσφαιρας Νόμους του 2002 έως 2022

Μετά τη μεταφορά της αρμοδιότητας για τον έλεγχο της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων στο Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος παραλήφθηκε προειδοποιητική επιστολή από την Ε. Ε. Για σκοπούς καλύτερης διατύπωσης και ορθότερης εναρμόνισης με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2015/2193 για τις Μεσαίου Μεγέθους Εγκαταστάσεις Καύσης έγινε τροποποίηση της νομοθεσίας για τον έλεγχο της ρύπανσης της ατμόσφαιρας με την έκδοση του περί Ελέγχου της Ρύπανσης της Ατμόσφαιρας (Τροποποιητικού) Νόμου του 2022 (Ν.104(Ι)/2022) και των περί Ελέγχου της Ρύπανσης της Ατμόσφαιρας (Περιορισμός των Εκπομπών Ορισμένων Ρύπων στην Ατμόσφαιρα από Μεσαίου Μεγέθους Εγκαταστάσεις Καύσης) (Τροποποιητικών) Κανονισμών του 2022 (Κ.Δ.Π 227_2022). Με αυτή την ευκαιρία και για αποτελεσματικότερη εφαρμογή της νομοθεσίας, προστέθηκε στον πιο πάνω Νόμο νέα πρόνοια που παρέχει τη δυνατότητα εξώδικης ρύθμισης ύψους μέχρι €4000 σε περίπτωση παραβάσεων.

Περιβαλλοντική Αδειοδότηση

Στα πλαίσια των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 έως 2021, το 2022, υποβλήθηκαν 27 νέες αιτήσεις και εκδόθηκαν 20 Άδειες Διαχείρισης Αποβλήτων. Για χορήγηση Πιστοποιητικού Καταχώρησης στο Αρχείο Διαχειριστών αποβλήτων υποβλήθηκαν 345 αιτήσεις και χορηγήθηκαν 462 Πιστοποιητικά. Στα πλαίσια των περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμων 2002-2013 το 2022, υποβλήθηκαν 30 νέες αιτήσεις και χορηγήθηκαν συνολικά 3 Άδειες Απόρριψης. Στα πλαίσια των περί Βιομηχανικών Εκπομπών Νόμων, υποβλήθηκαν 11 νέες αιτήσεις για Άδεια Βιομηχανικών Εκπομπών και χορηγήθηκαν 10 άδειες. Τέλος, στα πλαίσια των περί Ελέγχου της Ρύπανσης της Ατμόσφαιρας Νόμων, υποβλήθηκαν 28 νέες αιτήσεις και χορηγήθηκαν 19 νέες Άδειες Εκπομπής Αερίων Αποβλήτων. Τα συνολικά έσοδα από τα τέλη αδειοδότησης κατά το 2022 ανήλθαν στις €336.295

Νιτρορύπανση

Το Τμήμα Περιβάλλοντος συνέχισε την παρακολούθηση της εφαρμογής της Οδηγίας για τη Νιτρορύπανση Γεωργικής Προέλευσης, πραγματοποιώντας αρκετούς ελέγχους σε κτηνοτροφικές

εγκαταστάσεις που δραστηριοποιούνται εντός των ευπρόσβλητων περιοχών Νιτρορύπανσης, καθώς και του Προγράμματος Δράσης. Κατά το 2022, βρισκόταν σε εξέλιξη, σε συνεργασία με το Τμήμα Γεωργίας, η διαδικασία επικαιροποίησης τόσο του Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής, όσο και του Προγράμματος Δράσης, τα οποία θα ολοκληρωθούν και δημοσιευτούν εντός του 2023.

Διαχείριση Ποιότητας Νερών Κολύμβησης

Το Τμήμα Περιβάλλοντος είναι το σημείο επαφής για την εφαρμογή της Οδηγίας για τη Διαχείριση της Ποιότητας των Νερών Κολύμβησης (2006/7/ΕΚ). Για την κολυμβητική περίοδο του 2022, η οποία είχε διάρκεια από 1η Μαΐου μέχρι 31 Οκτωβρίου, έτυχαν παρακολούθησης 120 περιοχές νερών κολύμβησης σε όλη την παράκτια ζώνη της ελεύθερης Κύπρου σε μηνιαία τουλάχιστον βάση, ενώ πραγματοποιήθηκε και μια δειγματοληψία πριν από την έναρξη της κολυμβητικής περιόδου. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Κύπρος για το 2021 είναι συμμορφωμένη με τις πιο αυστηρές προδιαγραφές της Οδηγίας για την Διαχείριση της Ποιότητας των Νερών Κολύμβησης. Τα νερά κολύμβησης της Κύπρου αξιολογήθηκαν ως εξαιρετικής ποιότητας με ποσοστό συμμόρφωσης 93.3%, τοποθετώντας την Κύπρο στην πρώτη πεντάδα της Ευρώπης με τα καθαρότερα νερά κολύμβησης.

Επεξεργασία Αστικών Λυμάτων και Χρήση Λάσπης στη Γεωργία

Στα πλαίσια εφαρμογής της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ, το Τμήμα Περιβάλλοντος προβαίνει σε δειγματοληψίες των επεξεργασμένων λυμάτων για έλεγχο της ποιότητας των απορρίψεων από σταθμούς επεξεργασίας αστικών αποβλήτων. Ετοίμασε επίσης την Έκθεση της Κύπρου σύμφωνα με το άρθρο 15 της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ για την Επεξεργασία Αστικών Λυμάτων για το έτος 2020, καθώς και την Έκθεση της Κύπρου σύμφωνα με το Άρθρο 16 της εν λόγω Οδηγίας, για την κατάσταση της διάθεσης των αστικών λυμάτων και της λυματολάσπης, για τα έτη 2019-2020, οι οποίες υποβλήθηκαν στην ΕΕ στις 27.6.2022 και στις 3.10.2022, αντίστοιχα.

Βιομηχανικές Εκπομπές

Μετά τη μεταφορά αρμοδιοτήτων για τον έλεγχο της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το Τμήμα Περιβάλλοντος έχει την αποκλειστική ευθύνη για την εφαρμογή της Οδηγίας περί Βιομηχανικών Εκπομπών 2010/75/ΕΕ (γνωστής ως Οδηγία IED) και κατ' επέκταση των «περί Βιομηχανικών Εκπομπών Νόμων του 2013 έως 2023». Η εν λόγω Οδηγία IED αποτελεί σημαντικό νομοθετικό εργαλείο για την πρόληψη, τον έλεγχο και την αντιμετώπιση της ρύπανσης από μεγάλες βιομηχανικές και κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, ώστε να επιτευχθεί υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος στο σύνολό του.

Ευρωπαϊκό Κεντρικό Μητρώο Καταχώρησης (EU Registry)

Στο πλαίσιο ενοποίησης και εξορθολογισμού των διαφόρων Εκθέσεων που υποβάλλονται εκ μέρους των ΚΜ προς την Ε.Ε. και αφορούν θέματα ελέγχου των βιομηχανικών εκπομπών, δημιουργήθηκε μια κεντρική βάση δεδομένων κατά το έτος 2019, το Ευρωπαϊκό Κεντρικό Μητρώο καταχώρησης, γνωστό ως EU Registry. Κατά το έτος 2022, υποβλήθηκε μέσω του EU Registry η Έκθεση

εφαρμογής της Οδηγίας IED όπου δηλώθηκαν για κάθε εγκατάσταση τα στοιχεία λειτουργίας, αδειοδότησης και επιθεώρησης για το έτος 2021.

Μητρώο Έκλυσης και Μεταφοράς Ρύπων

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 166/2006/EK, υποβλήθηκε κατά το 2022 η ετήσια Έκθεση αναφοράς στην Ε.Ε. για το έτος 2021. Στην εν λόγω Έκθεση, καταχωρήθηκαν τα περιβαλλοντικά στοιχεία αναφορικά με τις εκλύσεις ρυπογόνων ουσιών στον αέρα, τα νερά και το έδαφος από συγκεκριμένες βιομηχανικές και άλλες δραστηριότητες, καθώς και οι εκτός του χώρου των εγκαταστάσεων μεταφορές αποβλήτων που αφορούσαν το συγκεκριμένο έτος. Τα εν λόγω στοιχεία βρίσκονται στη διάθεση του κοινού για κάθε εγκατάσταση, μέσω της ιστοσελίδας: <http://www.prtr.dli.mlsi.gov.cy>.

Διασυνοριακές μεταφορές αποβλήτων

Το Τμήμα Περιβάλλοντος εφαρμόζει την Σύμβαση της Βασιλείας και τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 1013/2006/EK για έλεγχο μεταφορών αποβλήτων (εσωτερικές και διασυνοριακές). Κατά το 2022 έχουν εξαχθεί περίπου **πέντε χιλιάδες τρακόσιοι σαράντα τέσσερις** τόνοι επικίνδυνων αποβλήτων. Παράλληλα εξάγονται ετήσια, κυρίως προς τρίτες χώρες, σε **περισσότερες από 1000** εξαγωγές **πέραν των εκατό πενήντα χιλιάδων τόνων** μη επικινδύνων αποβλήτων (μέταλλο, χαρτί, πλαστικό, κλπ). Το Τμήμα Περιβάλλοντος εκτελεί σχεδόν καθημερινά, σε συνεργασία με το Τμήμα Τελωνείων, ελέγχους στις μεταφορές αποβλήτων για αποτροπή παράνομων μεταφορών από και προς την Κυπριακή Δημοκρατία.

Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων

Το Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (HMA), χρησιμοποιείται για τήρηση δεδομένων σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων σύμφωνα με το Άρθρο 35 της Ευρωπαϊκής οδηγίας 2008/98/EC. Το HMA διαχειρίζεται την ηλεκτρονική εγγραφή των Φορέων Εκμετάλλευσης (Εγκαταστάσεις επεξεργασίας, παραγωγής αποθήκευσης, εξαγωγής αποβλήτων και Συλλέκτες/Μεταφορείς) και υποστηρίζει την καταχώριση των δραστηριοτήτων τους σε συνδυασμό με τη δήλωση των αποβλήτων που παράγουν και διαχειρίζονται, καθώς και των αδειών που αφορούν στη δραστηριότητά τους. Με Διάταγμα που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας καθίσταται υποχρεωτική η εγγραφή στο HMA για παραγωγούς επικίνδυνων αποβλήτων, κατόχους πιστοποιητικών καταχώρησης και αδειοδοτημένους διαχειριστές αποβλήτων καθώς επίσης και η ηλεκτρονική υποβολή ετήσιας έκθεσης. Το 2022 υπήρχαν εγγεγραμμένοι στο ηλεκτρονικό μητρώο αποβλήτων 759 χρήστες με δραστηριότητα τη συλλογή και μεταφορά αποβλήτων, 373 διαχειριστές αποβλήτων και 907 παραγωγοί επικίνδυνων αποβλήτων.

Χρηματοδοτικός Μηχανισμός Νορβηγίας – Διαχείριση Επικίνδυνων Αποβλήτων από τα Νοικοκυριά

Το Τμήμα Περιβάλλοντος έχει επιλεγεί από τον Χρηματοδοτικό Μηχανισμό ΕΟΧ/Νορβηγίας για υλοποίηση του έργου «Διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων από νοικοκυριά». Το έργο στοχεύει στην χωριστή συλλογή και εκτροπή επικίνδυνων αποβλήτων από τα νοικοκυριά σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων για κατάλληλη επεξεργασία. Παράλληλα στοχεύει στην ενημέρωση του κοινού σχετικά με την «ιεραρχία αποβλήτων» και την ευαισθητοποίηση σχετικά με την πρόληψη, την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση. Το έργο περιλαμβάνει τη δημιουργία δικτύου με τέσσερις κινητές μονάδες οι οποίες θα επισκεφθούν συγκεκριμένες περιοχές σε ολόκληρη την Κύπρο και εξειδικευμένο προσωπικό θα ενημερώνει τους πολίτες της περιοχής σχετικά με την ανάγκη και τα οφέλη της χωριστής συλλογής των επικίνδυνων αποβλήτων που δημιουργούνται από τα νοικοκυριά.

ΣΤ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ & ΕΛΕΓΧΟΙ

Διεξήχθησαν συνολικά **2507** επιθεωρήσεις (**2237 το 2021, αύξηση 10,77%**) εκ των οποίων οι **607** για εξέταση παραπόνων και καταγγελιών (**536 το 2021, αύξηση 11,70%**), ανά το παγκύπριο. Τα παράπονα/καταγγελίες αφορούσαν κυρίως παράνομες απορρίψεις αποβλήτων, όπως επίσης και οχληρία από παράνομη καύση αποβλήτων.

Επαρχία	Αριθμός Επιθεωρήσεων	Παράπονα	Αριθμός Εξωδίκων	Συνολικό Ποσό Εξωδίκων [€]
Λάρνακα/Αμμόχωστος	589	115	17	15.750
Λεμεσός	318	113	21	51.050
Λευκωσία	535	173	39	21.850
Πάφος	1065	206	19	27.650
ΣΥΝΟΛΟ	2507	607	96	116.300

Οι επιθεωρήσεις κάλυψαν μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων όπως:

- Έλεγχο των όρων Αδειών Διαχείρισης Αποβλήτων, Αδειών Απόρριψης Αποβλήτων, και Αδειών Βιομηχανικών Εκπομπών,
- Έλεγχο Βιομηχανιών και άλλων επαγγελματικών δραστηριοτήτων για θέματα υποχρεώσεων παραγωγού αποβλήτων και ευθύνης του παραγωγού,
- Έλεγχο Πιστοποιητικών Καταχώρισης στο Μητρώο Συλλέκτες/Μεταφορείς αποβλήτων, (iii) Κατόχους ψυκτικού εξοπλισμού, (iv) Κατόχους/παραγωγούς αποβλήτων.

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο των πιο πάνω ελέγχων έγιναν εκστρατείες :

- σε αρχικούς παραγωγούς, παράνομους χώρους προσωρινής αποθήκευσης, διαλογής, μεταφόρτωσης και επεξεργασία ΑΕΚΚ, και
- σε σημεία πώλησης και παραγωγής πλαστικών μίας χρήσης.

Στις περιπτώσεις που διαπιστώθηκαν παραβάσεις των Νομοθεσιών λήφθηκαν τα κατάλληλα μέτρα, όπως επιστολές συμμόρφωσης, επίδοση εξώδικης ρύθμισης και ετοιμασία εκθέσεων στον Γενικό

Εισαγγελία για λήψη ποινικών μέτρων. Συγκεκριμένα, επιδόθηκαν από επιθεωρητές του Τμήματος Περιβάλλοντος συνολικά **96 (70 το 2021, 37,14% αύξηση)** εξώδικες ρυθμίσεις οι οποίες ανέρχονται στο χρηματικό ποσό των **€116.300 (€136.200 το 2021, 14,61% μείωση)**. Σημειώνεται ότι πέραν των εξώδικων ρυθμίσεων του Τμήματος Περιβάλλοντος, εκδόθηκαν από επιθεωρητές των Δήμων, άλλες **73 (97 το 2021, μείωση 24,74%)** εξώδικες ρυθμίσεις συνολικού ύψους **€15.300 (€32.900 το 2021, μείωση 53,5%)**.

Σημειώνεται ότι στον ήδη πολύ μεγάλο αριθμό υποστατικών το οποίο πρέπει να ελέγχει το Τμήμα Περιβάλλοντος, από το Σεπτέμβριο του 2021 αναλάβαμε τις αρμοδιότητες του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας όσον αφορά στον Έλεγχο της Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης, γεγονός το οποίο πρόσθεσε άλλες περίπου **1300** εγκαταστάσεις για έλεγχο (πρατήρια καυσίμων, λατομεία, σκυροθραυστικά, ασφαλικά, κλίβανοι, μύλοι, ξυλουργεία, βαφεία, κλπ).

Ζ. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ – ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ευρωπαϊκές Εξελίξεις: Παρακολούθηση και εφαρμογή πακέτου Κυκλικής Οικονομίας

Στα πλαίσια του πακέτου μέτρων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κυκλική Οικονομία, τον Ιούνιο του 2019 τέθηκε σε ισχύ η Οδηγία της ΕΕ σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον (2019/904/ΕΕ). Για την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με τη σχετική ευρωπαϊκή Οδηγία, ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 26/11/2021 τροποποίηση του περί Αποβλήτων Νόμου. Σύμφωνα με τις πρόνοιες της νομοθεσίας, την 1.10.2022 τέθηκε σε ισχύ η απαγόρευση διαθεσιμότητας στην αγορά των 10 πλαστικών προϊόντων μιας χρήσης που καλύπτονται από την Οδηγία. Το Τμήμα Περιβάλλοντος πραγματοποίησε ελέγχους συμμόρφωσης της αγοράς και επιδόθηκαν εξώδικα ύψους €12.300.

Σχέδιο Διαχείρισης Δημοτικών Αποβλήτων 2022-2028

Στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών υποχρεώσεων που προκύπτουν από την Οδηγία για τα Απόβλητα, ολοκληρώθηκε η αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Δημοτικών Αποβλήτων 2022 – 2028, το οποίο υιοθετήθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 28.7.2022. Το Σχέδιο περιλαμβάνει συνολικά 65 μέτρα για την ορθολογική διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων, με προϋπολογισμό πέραν των 80 εκατομμυρίων, για την υλοποίηση σημαντικού μέρους των οποίων έχει εξασφαλίσει συγχρηματοδότηση από τα Διαθρωπτικά Ταμεία, το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας καθώς και το Ανταγωνιστικό Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Life IP CYzero WASTE.

Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων 2022 – 2028

Ολοκληρώθηκε η εκπόνηση του νέου Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων 2022 – 2028, με βασικό σκοπό τον καθορισμό του πλαισίου των μέτρων που θα εφαρμοστούν την επόμενη εξαετία για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων στην Κύπρο και προγραμματίζεται η κατάθεση του στο Υπουργικό Συμβούλιο στις αρχές του 2023. Τα μέτρα του Προγράμματος περιλαμβάνουν οριζόντια μέτρα που προωθούν την πρόληψη και την επαναχρησιμοποίηση και δίνει έμφαση σε

τομείς προτεραιότητας όπως ο τουρισμός, ο κατασκευαστικός τομέας, τα τρόφιμα, τα κλωστοϋφαντουργικά, τα πλαστικά και ο ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός.

Κανονισμοί διαχείρισης των δημοτικών αποβλήτων από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης

Οι κανονισμοί για τη διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων τον Ιούλιο του 2022. Οι Κανονισμοί εισήγαγαν υποχρεώσεις για τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης για την εκπόνηση τοπικών σχεδίων δράσης για την πρόληψη της δημιουργίας και τη διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων έως τις 31.12.2023 και για την υποχρεωτική εφαρμογή συστημάτων διαλογής στην πηγή και χωριστής συλλογής των δημοτικών αποβλήτων και συστημάτων Πληρώνω Όσο Πετώ έως τις 30.6.2024.

Πράσινα Σημεία

Αυτή τη στιγμή λειτουργούν Παγκύπρια 23 Πράσινα Σημεία και μια κινητή μονάδα σε κάθε Επαρχία. Υλοποιείται από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων ο σχεδιασμός για επέκταση του Δικτύου των Πράσινων Σημείων, σε συνεργασία με το Τμήμα Περιβάλλοντος.

Ροές αποβλήτων που διέπονται από την αρχή της ευθύνης του παραγωγού:

➤ Διαχείριση αποβλήτων συσκευασιών

Στα πλαίσια εφαρμογής του περί Συσκευασιών και Αποβλήτων Συσκευασιών Νόμου, η συνολική ανακύκλωση ανέρχεται στο 68% και η συνολική ανάκτηση αποβλήτων συσκευασιών στο 74% για το έτος 2019. Ειδικότερα για το κάθε ρεύμα συσκευασίας, τα ποσοστά ανακύκλωσης στην Κύπρο ήταν 45,3% για το γυαλί, 50,5% για το πλαστικό, 99% για το χαρτί/χαρτόνι, 100% για το μέταλλο 30,5 % για το ξύλο. Ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων η τροποποίηση των περί Συσκευασιών και Αποβλήτων Συσκευασιών (Μείωση της κατανάλωσης λεπτής πλαστικής σακούλας μεταφοράς) Κανονισμών, για την απαγόρευση της διάθεσης λεπτών πλαστικών σακούλων μεταφοράς από πωλητές προϊόντων στα σημεία πώλησης. Η απαγόρευση θα ισχύσει από τον Φεβρουάριο του 2023.

➤ Διαχείριση Αποβλήτων Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού (ΑΗΗΕ)

Στα πλαίσια διαχείρισης Αποβλήτων Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) κατά το έτος 2022, αδειοδοτήθηκαν 3 Ατομικά Συστήματα διαχείρισης ΑΗΗΕ, των εταιρειών LEKMACK LTD, TEKLIMA ΛΤΔ και Xerographic Solutions Ltd, με αριθμούς αδειών, 9/2022/ΑΣ, 10/2022/ΑΣ και 11/2022/ΑΣ αντίστοιχα. Επίσης, τροποποιήθηκε η Άδεια του Συλλογικού Συστήματος WEEE CYPRUS LTD με τον αριθμό 1Τ/2020/ΣΣ, με σκοπό την συμπερίληψη του ρεύματος αποβλήτων μελανιών και τόνερς που εμπίπτουν σε ΗΗΕ.

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση που υποβλήθηκε στο Τμήμα από το Σύστημα «WEEE CYPRUS LTD», το 2021 συλλέχτηκαν 2706 τόνοι ΑΗΗΕ. Οι ποσότητες αυτές αντιπροσωπεύουν ποσοστό που ανέρχεται στο 23% του μέσου όρου των ποσοτήτων που διατέθηκε στην αγορά κατά τα 3 προηγούμενα έτη από τα μέλη του συστήματος.

➤ **Διαχείριση ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών (μπαταρίες)**

Με βάση την Ευρωπαϊκή Οδηγία (2006/66/ΕΕ) δημιουργήθηκε το Συλλογικό Σύστημα Διαχείρισης Μπαταριών (ΑΦΗΣ ΚΥΠΡΟΣ ΛΤΔ) το οποίο βρίσκεται σε ισχύ από το 2009. Το 2021 τοποθετήθηκαν στην αγορά από τους «υπόχρεους παραγωγούς» μέλη του συστήματος, 196 τόνοι φορητών μπαταριών και συλλέχτηκαν χωριστά στους 5339 ειδικούς κάδους 89 τόνοι αποβλήτων φορητών μπαταριών. Οι ποσότητες αυτές αντιστοιχούν σε ποσοστό 46.5% της χωριστής συλλογής των διατιθέμενων στην αγορά φορητών μπαταριών, το οποίο επιτυγχάνει τον στόχο του 45% που έχει τεθεί για το 2016 και μετά. Όσον αφορά τις μπαταρίες οχημάτων, από το 2002 υπάρχει οργανωμένο δίκτυο χωριστής συλλογής και αποστολής τους σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις διαχείρισης στο εξωτερικό. Υπολογίζεται ότι πέραν του 90% των μπαταριών οχημάτων συλλέγονται και διαχειρίζονται ορθολογιστικά.

➤ **Διαχείριση αποβλήτων ελαστικών**

Σύμφωνα με τους περί Στερεών και Επικινδύνων Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων Ελαστικών) Κανονισμούς του 2011 (Κ.Δ.Π.61/2011) για την ευθύνη του παραγωγού για τα ελαστικά, λειτουργούν δύο Συλλογικά Συστήματα RTM Tyres Recycling Ltd και E4C Ltd. Για το έτος 2021 συλλέχθηκαν και έτυχαν διαχείρισης συνολικά 8255 τόνοι αποβλήτων ελαστικών.

➤ **Κανονισμός για Διαχείριση Χαρτιού Μη Συσκευασίας**

Τον Ιανουάριο του 2021 εγκρίθηκε η άδεια λειτουργίας του συλλογικού συστήματος διαχείρισης Αποβλήτων Χαρτιού Μη Συσκευασίας, με Αρ. 1/2021/ΣΣ της εταιρείας ΔΙ.ΧΑ, εταιρεία διαχείρισης αποβλήτων χαρτιού μη συσκευασίας, με χρονική ισχύ μέχρι τις 31/12/2023. Η εκτέλεση των εργασιών συλλογής, διαλογής, μεταφοράς και διαχείρισης του χαρτιού μη συσκευασίας, ειδικά από το οικιακό ρεύμα, πραγματοποιείται από τη Συνεργάτιδα εταιρεία Green Dot Cyprus, βάσει της Σύμβασης Συνεργασίας και σύμφωνα με το εκάστοτε γεωγραφικό πρόγραμμα που πραγματοποιεί και τους όρους Έγκρισης τους Συλλογικού Συστήματος της Συνεργάτιδας.

➤ **Διαχείριση αποβλήτων φαρμακευτικών προϊόντων οικιακής προέλευσης**

Το Δεκέμβριο του 2020 εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο προσχέδιο Κανονισμών για την διαχείριση αποβλήτων φαρμακευτικών προϊόντων οικιακής προέλευσης. Η συζήτηση των Κανονισμών στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος ολοκληρώθηκε και αναμένεται η ψήφιση τους από τη Βουλή των Αντιπροσώπων 2023. Οι Κανονισμοί ρυθμίζουν θέματα διαχείρισης αποβλήτων φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης που προκύπτουν από οικιακή χρήση εφαρμόζοντας την «ευθύνη του παραγωγού».

➤ **Κανονισμός για τα πλαστικά απόβλητα γεωργικής προέλευσης, στα πλαίσια της αρχής της ευθύνης του παραγωγού: Διαχείριση Πλαστικών Αποβλήτων Γεωργικής Προέλευσης**

Ετοιμάστηκε προσχέδιο Κανονισμών για τη διαχείριση των πλαστικών αποβλήτων γεωργικής προέλευσης, εφαρμόζοντας την «ευθύνη του παραγωγού». Οι εν λόγω Κανονισμοί ρυθμίζουν

θέματα διαχείρισης πλαστικών αποβλήτων που προέρχονται από γεωργική χρήση. Οι κανονισμοί τέθηκαν σε δημόσια διαβούλευση και θα κατατεθούν για νομοτεχνικό έλεγχο. Συγκεκριμένα, οι παραγωγοί πλαστικών προϊόντων γεωργικών καλλιεργειών, έχουν την ευθύνη να δημιουργήσουν ατομικά ή συλλογικά συστήματα διαχείρισης πλαστικών αποβλήτων γεωργικής προέλευσης, καθορίζοντας σταθερά ή /και κινητά σημεία συλλογής τους.

➤ **Κανονισμοί για τα απόβλητα από προϊόντα καπνού με φίλτρο που περιέχουν πλαστική ύλη**

Στα πλαίσια της εφαρμογής του Περί Αποβλήτων Νόμου 2011 έως 2022, και συγκεκριμένα για τις υποχρεώσεις που προκύπτουν σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων από ορισμένα πλαστικά προϊόντα, ετοιμάστηκε Προσχέδιο Κανονισμών, για την εφαρμογή της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού για τα απόβλητα προϊόντων καπνού με φίλτρο,. Το Προσχέδιο των κανονισμών τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση από τις 11/11/2022 έως και την 1/12/2022 και κατατέθηκε για νομοτεχνικό έλεγχο.

➤ **Απόβλητα Τροφίμων**

Τον Ιούνιο του 2022, υποβλήθηκε για πρώτη φορά από όλα τα Κράτη Μέλη, ποσοτική και ποιοτική Έκθεση για τα απόβλητα τροφίμων, καλύπτοντας ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού. Ακολουθήθηκε η μεθοδολογία καταγραφής, βάσει του μορφότυπου της ΕΕ (2019/1597/ΕΕ και 2019/2000/ΕΕ. Η μελέτη πραγματοποιήθηκε για το έτος 2020 και χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα όπου υπήρχαν, καθώς και τα στατιστικά δεδομένα του 2018, ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, και η μέθοδος ισοζυγίου μάζας. Στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής, υπολογίστηκε ότι η σπατάλη τροφίμων ανέρχεται στα 50 κιλά ανά κάτοικο ετησίως, στον τομέα της μεταποίησης και επεξεργασίας στα 194 κιλά ανά κάτοικο ετησίως, στον τομέα λιανικής πώλησης και διανομής τροφίμων στα 57 κιλά ανά κάτοικο ετησίως, στα εστιατόρια και υπηρεσίες εστίασης στα 31 κιλά ανά κάτοικο ετησίως και στα νοικοκυριά στα 72 κιλά ανά κάτοικο ετησίως.

➤ **Πλαστικά μίας Χρήσης**

Το Τμήμα Περιβάλλοντος προέβη σε προκήρυξη και επικύρωση διαγωνισμού παροχής υπηρεσιών για μελέτη μέτρησης, καταγραφής και προετοιμασίας εκθέσεων ποιοτικού ελέγχου σχετικά με ορισμένα πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης και τα απόβλητα τους, εναλλακτικές επιλογές και δημιουργία μητρώου πλαστικών μίας χρήσης. Η σύμβαση υπεγράφη στις 21/10/2022 και θα έχει διάρκεια 13 μήνες.

Το Τμήμα Περιβάλλοντος προέβη σε προκήρυξη και επικύρωση διαγωνισμού παροχής υπηρεσιών για Μελέτη για την εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για τις Πράσινες Συμβάσεις, εντοπισμό και καταγραφή των πράσινων προϊόντων και υπηρεσιών που κυκλοφορούν/παρέχονται στην κυπριακή αγορά, εντοπισμό και καταγραφή των ομοιοτήτων και διαφορών των ευρέως διαδεδομένων ευρωπαϊκών οικολογικών σημάτων με άλλα σήματα που δύναται να είναι ισοδύναμα, καθώς και την ετοιμασία

ηλεκτρονικού Μητρώου Πράσινων Συμβάσεων. Η σύμβαση υπεγράφη στις 14/10/2021 και ολοκληρώθηκε στο τέλος του 2022.

Πραγματοποιήθηκαν τα Βραβεία των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων, CY GPP AWARDS 2022. Η τελετή απονομής των βραβείων πραγματοποιήθηκε στις 29/11/2022 υπό την αιγίδα του Υπουργού Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος. Τα Βραβεία των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων της Κύπρου, CY GPP AWARDS, είναι ένας θεσμός που ξεκίνησε το 2014 και έχει σημαντική ανταπόκριση από τις Αναθέτουσες Αρχές και Αναθέτοντες Φορείς, (Κρατικές Αρχές-Δημόσιος Τομέας), τους Οργανισμούς Δημοσίου Δικαίου και τις Αρχές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και τον ιδιωτικό τομέα, ο οποίος συμμετέχει από το 2017. Απονεμήθηκαν συνολικά 14 βραβεία και 3 τιμητικές διακρίσεις σε 11 διαφορετικές κατηγορίες συμμετοχής.

Παράλληλα απονεμήθηκαν τα Βραβεία LIFE FOODPRINT 2022 σε συνεργασία με την ΟΕΒ, καθώς απονεμήθηκαν και τα πιστοποιητικά σε εταιρείες/οργανισμούς που καταχωρήθηκαν το 2022 στο μητρώο CY EMAS REGISTER.

Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου (EMAS)

Το 2022 καταχωρήθηκαν έξι νέοι οργανισμοί/επιχειρήσεις στο μητρώο EMAS. Μέχρι τα τέλη του 2022, ήταν καταχωρημένες στο μητρώο EMAS συνολικά 83 εταιρείες/οργανισμοί. Για ακόμη μια χρονιά το Τμήμα Περιβάλλοντος εφάρμοσε Σχέδιο Παροχής Κρατικής Χορηγίας για τους οργανισμούς που εφαρμόζουν για πρώτη φορά το σύστημα EMAS. Στις 29/11/2022, πραγματοποιήθηκε τελετή απονομής των πιστοποιητικών EMAS, υπό την αιγίδα του Υπουργού Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος

Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα (EU Ecolabel)

Το 2022 δεν υποβλήθηκαν νέες αιτήσεις. Μέχρι τα τέλη του 2022 το EU Ecolabel, έχει απονεμηθεί σε 84 προϊόντα, τα οποία είναι σε ισχύ.

Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων 2022 - EWWR 2022 (19/11/2022 – 27/11/2022)

Κατά την Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων η Κύπρος συμμετείχε με συνολικά 5 δράσεις. Τρεις από τις δράσεις διοργανώθηκαν από το Τμήμα Περιβάλλοντος (1. Ενημερωτική Ημερίδα με τίτλο «Ρόλαρε μαζί μας στον κύκλο...» με παράλληλη έκθεση προβολής δράσεων από διάφορους οργανισμούς και επιχειρήσεις. Κατά τη διάρκεια της ημερίδας και παράλληλα με την έκθεση, πραγματοποιήθηκε συλλογή ρούχων, παιχνιδιών και βιβλίων με τη δυνατότητα ανταλλαγής, καθώς υπήρχαν ειδικοί κάδοι για τη συλλογή μικρών ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών και μπαταριών από τα συστήματα WEEE Cyprus και ΑΦΗΣ Κύπρου. Η εκδήλωση παρουσιάστηκε ζωντανά μέσω live link από το ράδιο Πρώτο. , 2) «Τέλος στα πλαστικά ποτήρια μιας χρήσης» και 3. «Μαγειρεύω και δεν πετώ»)

Πρόγραμμα LIFE – FOODPRINT

Το Τμήμα Περιβάλλοντος, συμμετέχει ως εταίρος στο συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα LIFE-FOODPRINT (Awareness-raising campaign to prevent and manage food waste among consumers, the food and hospitality industries), το οποίο ξεκίνησε το Σεπτέμβριο του 2020 και θα ολοκληρωθεί τον Απρίλιο του 2023. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου, ξεπερνά το ένα εκατομμύριο ευρώ (1.018.869€), ενώ το ύψος της συγχρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέρχεται στις 552.736,43€ ή 54,25% του συνολικού προϋπολογισμού.

Το έργο «LIFE – FOODprint» απευθύνεται κυρίως σε (α) επιχειρήσεις που ενεργοποιούνται στους τομείς των τροφίμων (εστιατόρια, catering, υπεραγορές κλπ.) και τουρισμού (ξενοδοχεία κλπ.) και, (β) καταναλωτές και νοικοκυριά της Κύπρου. Ο βασικός στόχος του είναι η ευαισθητοποίηση για το πρόβλημα της σπατάλης τροφίμων με την ταυτόχρονη προώθηση πρακτικών λύσεων για νοικοκυριά και χρήσιμων συμβουλών για επαγγελματίες των κλάδων εστίασης και φιλοξενίας, για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων.

Στις 29/11/2022, πραγματοποιήθηκε τελετή απονομής για τα Βραβεία LIFE FOODPRINT 2022 σε συνεργασία με την ΟΕΒ. Ο διαγωνισμός εστίασε στις επιχειρήσεις που εμπίπτουν στις οικονομικές δραστηριότητες: Ξενοδοχεία, Εστιατόρια και Επιχειρήσεις του Μεταποιητικού τομέα τροφίμων. Απονεμήθηκαν 3 βραβεία. Ένα σε κάθε κατηγορία.

Έργα διαχείρισης αποβλήτων προς Τοπικές Αρχές από Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία

1. Μείωση δημοτικών στερεών αποβλήτων παραλιακών ξενοδοχειακών μονάδων

Ολοκληρώθηκε η υλοποίηση της Α΄ Φάσης του πιο πάνω έργου, η οποία περιλαμβάνει τους Δήμους Λάρνακας, Αγίας Νάπας και Παραλιμνίου, με Δικαιούχο το Τμήμα Περιβάλλοντος, συνολικής δαπάνης οκτώ εκατομμυρίων (€8.000.000,00) ευρώ. Το έργο αφορά στην ενίσχυση της υλικοτεχνικής υποδομής των εμπλεκόμενων Δήμων για καθιέρωση συστήματος διαλογής στην πηγή ανακυκλώσιμων και οργανικών αποβλήτων. Στα πλαίσια του έργου συνεχίζεται η παρακολούθηση της λειτουργίας του σε συνεργασία με εκπροσώπους των Δήμων Λάρνακας, Αγίας Νάπας και Παραλιμνίου.

Παράλληλα, ξεκίνησε η υλοποίηση της β΄ φάσης του Έργου η οποία περιλαμβάνει το παραλιακό μέτωπο των επαρχιών Λεμεσού – Πάφου με βάση τη μελέτη βιωσιμότητάς (Σύμβαση Τ.Π. 4/2021). Συγκεκριμένα, ετοιμάστηκαν τα έγγραφα προσφορών για παροχή, εγκατάσταση και συντήρηση του εξοπλισμού του Έργου (συμπιεστές και πρέσες για χάρτινες συσκευασίες, σκιπ, κάδοι οργανικών αποβλήτων, οχήματα) και αναμένεται η προκήρυξη τους εντός του 2023.

2. Εγκαθίδρυση Συστήματος Χωριστής Διαλογής στην Πηγή και Χωριστής Συλλογής Ανακυκλώσιμων και οργανικών/Βιολογικών Αποβλήτων και Εφαρμογή Συστήματος «Πληρώνω όσο Πετάω» (ΠΟΠ) με προπληρωμένη σακούλα

Ολοκληρώθηκε η ετοιμασία της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης για υποβολή πρότασης για συμμετοχή στο πιο πάνω πρόγραμμα και η δημόσια

διαβούλευση του Προγράμματος με Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλους εμπλεκόμενους φορείς. Εντός του 2022 συνεχίζεται η υποβολή εκδήλωσης ενδιαφέροντος για συμμετοχή στο Έργο, από τις ΑΤΑ και υποβλήθηκαν συνολικά σαράντα έξι (46) αιτήσεις. Οι αιτήσεις αντιστοιχούν σε 15 συμπλέγματα Δήμων και 31 Συμπλέγματα Κοινοτήτων συνολικού πληθυσμού 719.866 κατοίκων, ποσοστό περίπου 92% του συνολικού πληθυσμού. Επιπλέον, με βάση τον δημόσιο διαγωνισμό (Σύμβαση Τ.Π. 8/2021) με σκοπό τη σύναψη Συμφωνίας Πλαίσιο για την εκπόνηση μελέτης τεκμηρίωσης της βιωσιμότητας για την εγκαθίδρυση συστήματος διαλογής στην πηγή και χωριστής συλλογής ανακυκλώσιμων και οργανικών / βιολογικών αποβλήτων και εφαρμογή συστήματος Πληρώνω Όσο Πετώ (ΠΟΠ) με προπληρωμένη σακούλα, οι Δήμοι και τα Συμπλέγματα Δήμων προχωρούν με την προκήρυξη σχετικού διαγωνισμού. Για την υλοποίηση του έργου, έχουν εξασφαλιστεί πιστώσεις ύψους είκοσι πέντε εκατομμυρίων (25 000 000 €) ευρώ. Παράλληλα, ετοιμάστηκαν τα έγγραφα διαγωνισμού για την επικοινωνιακή στρατηγική στο πλαίσιο του Προγράμματος Στήριξης Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την προώθηση της διαλογής στην πηγή και χωριστής συλλογής Δημοτικών Αποβλήτων για την Εγκαθίδρυση Συστήματος Διαλογής στην Πηγή και Χωριστής Συλλογής Ανακυκλώσιμων και Οργανικών / Βιολογικών Αποβλήτων και Εφαρμογή Συστήματος «Πληρώνω όσο Πετώ (ΠΟΠ)» με προπληρωμένη σακούλα, συνολικού εκτιμώμενου κόστους €240.000, και αναμένεται να προκηρυχθούν το 2023.

3. Εφαρμογή συστήματος διαλογής στην πηγή στην Ορεινή Κύπρο

Το έργο αφορά στην ορθολογική διαχείριση των ανακυκλώσιμων και οργανικών αποβλήτων στις ορεινές περιοχές με Δικαιούχο το Τμήμα Περιβάλλοντος και συνεργαζόμενους Φορείς την Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου και τους Επιτρόπους Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων και Περιβάλλοντος. Στα πλαίσια υλοποίησης του πιο πάνω έργου βρίσκεται σε εξέλιξη η ετοιμασία της μελέτης βιωσιμότητας του Έργου (Σύμβαση Τ.Π. 2/2021) καθώς και Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Πληροφόρησης, Επικοινωνίας και Εκπαίδευσης σε θέματα Ορθολογικής Διαχείρισης Αποβλήτων στην Περιοχή του Έργου (Σύμβαση Τ.Π. 3/2021). Για την υλοποίηση της Α΄ φάσης του έργου έχουν εξασφαλιστεί πιστώσεις ύψους ενάμιση εκατομμυρίων (1 500 000 €) ευρώ. Παράλληλα, ετοιμάστηκαν τα έγγραφα διαγωνισμού για την παροχή, εγκατάσταση και συντήρηση του εξοπλισμού (κάδοι οργανικών αποβλήτων, οικιακοί κομποστοποιητές και κοινοτικοί κομποστοποιητές) και αναμένεται να προκηρυχθούν εντός του 2023.

4. Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης, πληροφόρησης, επικοινωνίας και παρακολούθησης έργων

Δικαιούχος του έργου είναι το Τμήμα Περιβάλλοντος και αφορά στην υλοποίηση δράσεων πληροφόρησης, επικοινωνίας και παρακολούθησης των έργων διαχείρισης αποβλήτων που υλοποιούνται από το Τμήμα. Υλοποιείται σε συνεργασία με το Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών υπηρεσιών και το Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής. Επιπλέον, έχει ξεκινήσει η ετοιμασία των εγγράφων για την δημιουργία ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος και εθνικής εκστρατείας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε θέματα ορθολογικής διαχείρισης αποβλήτων. Για την

υλοποίηση του έργου έχουν εξασφαλιστεί πιστώσεις συνολικού ύψους ενός εκατομμυρίου και τετρακοσίων χιλιάδων ευρώ (1.400.000,00€).

5. Πρόγραμμα LIFE IP CYzero waste

Το Τμήμα Περιβάλλοντος, συντονίζει το συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα LIFE το οποίο ξεκίνησε τον Οκτώβριο 2021 και θα ολοκληρωθεί τον Σεπτέμβριο του 2029. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου, ξεπερνά το δεκατέσσερα εκατομμύρια ευρώ (€14.785.848). Στόχοι του Έργου για διαλογή στην πηγή και χωριστή συλλογή στερεών δημοτικών αποβλήτων με την ανάπτυξη πιλοτικών δράσεων σε Δήμους και Κοινότητες για την προώθηση της πρακτικής εφαρμογής της ιεράρχησης των αποβλήτων, την υλοποίηση δράσεων για την προώθηση της πρόληψης της παραγωγής τροφίμων και αγροτικών αποβλήτων, καθώς και την ενίσχυση της χρήσης οικονομικών εργαλείων και ανάπτυξη δευτερευόντων υλικών προτύπων για την υποστήριξη της εφαρμογής της κυκλικής οικονομίας. Ανάμεσα στα έργα που θα υλοποιηθούν με χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τον ΕΟΧ / Νορβηγία είναι κέντρα επαναχρησιμοποίησης και επιδιόρθωσης σε κεντρικές περιοχές, οικιακοί και κοινοτικοί κομποστοποιητές για διαχείριση οργανικών αποβλήτων σε απομακρυσμένες περιοχές, 50 πράσινα περίπτερα για συλλογή ανακυκλώσιμων υλικών σε απομακρυσμένες περιοχές, κινητές ρυμουλκούμενες κινητές μονάδες για οικιακά επικίνδυνα απόβλητα. Σημαντική είναι η εκπόνηση Μελέτης για τη σύσταση Συντονιστικού Φορέα μεταξύ της Κεντρικής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την αποτελεσματική Διαχείριση Αποβλήτων, η οποία άρχισε το 2022 και αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2023.